TEM/2105/07.10.01/2017

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pk-yritysten vienninedistäminen

Pk-yritysten vientiedellytysten edistäminen vuoden 2018 talousarvioehdotuksessa; määrärahamuutokset ja uudet toimet sekä arvio näiden vaikutuksista /Pl 32 Työ –ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Liski Laura TEM
23.10.2017

Sisällys

Pk-yritysten vientiedellytysten edistäminen vuoden 2018 talousarvioehdotuksessa; määrärahamuutokset ja uudet toimet sekä arvio näiden vaikutuksista 2

Vienninedistämisen tukitoimet: yhteenveto 2

Finpron toiminta jatkuu osana Business Finlandia 1.1.2018 lähtien 2

PMI Sipilän hallitusohjelman muutokset Business Finland -toimintamenoihin 3

Muutokset 2018 talousarvioesityksessä 3

Business Finlandin toimintamenot 2016-2021 4

Pk-yritysten kansainvälistymiseen kannustava rahoitus 4

Finpron rahoitus vuosina 2012-2017 4

Kasvuohjelmarahoitus 5

Esimerkki kasvuohjelmatoiminnasta: elintarvikeviennin ohjelma Food from Finland 6

Erillisrahoitus 7

Finnveran toimintamenot 7

Team Finland –koordinaattorit 8

Yritysten kehittämispalvelut 9

Yritysten kehittämisavustus 9

Pk-yritysten vienninedellytysten edistämisen kipupisteet ja kehittämishaasteet 11

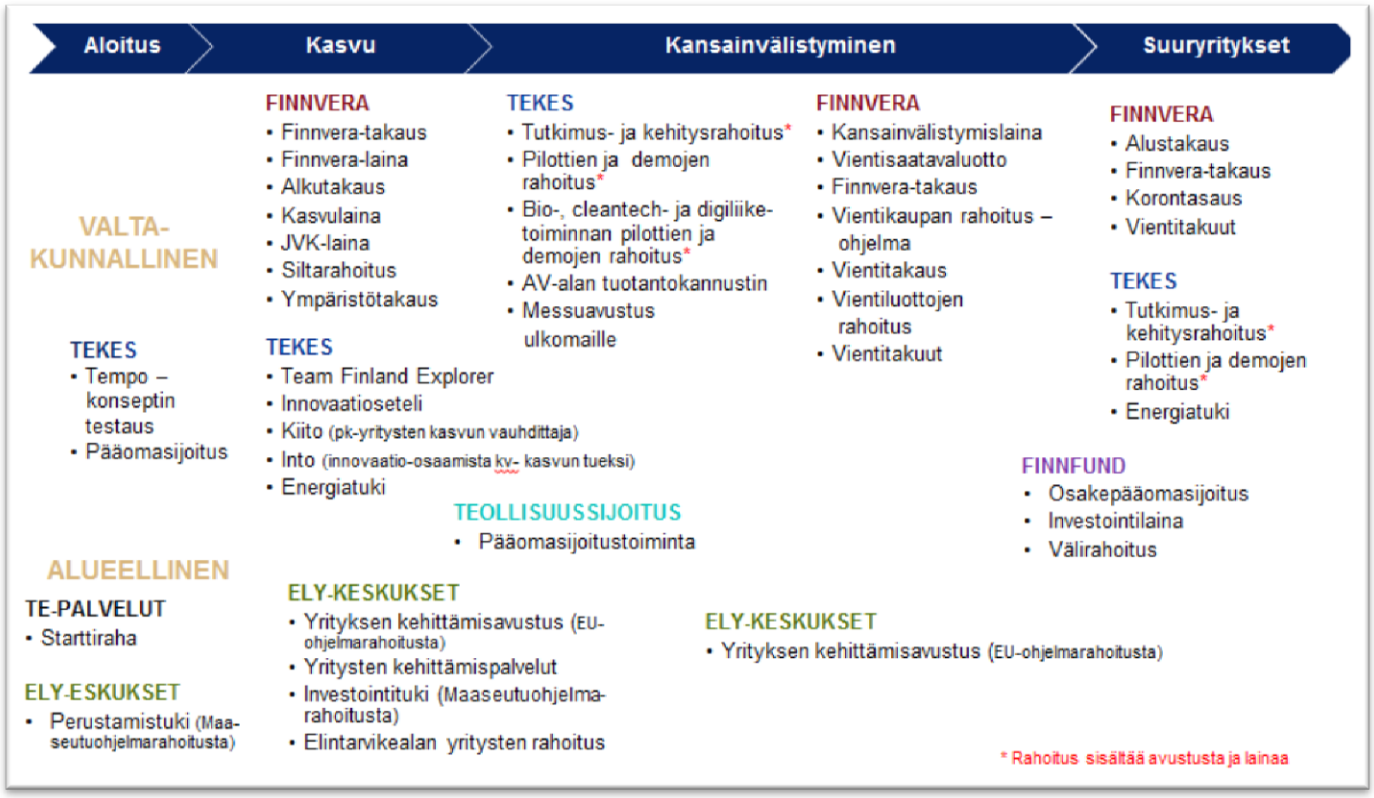
Pk-yritysten viennin kehitys ja vienti kansainvälisesti tarkastellen (mm. pk-yritysten osuus viennistä) 12

Pk-yritysten vienti (mrd) ja osuus koko tavaraviennistä (%) (pk-luokitus liikevaihdon mukaan) 12

Pk-yritysten vientiedellytysten edistäminen vuoden 2018 talousarvioehdotuksessa; määrärahamuutokset ja uudet toimet sekä arvio näiden vaikutuksista

Vienninedistämisen tukitoimet: yhteenveto

- Julkinen tuki viennin ja kansainvälistymisen edistämiseen on laskenut rajusti, ja erityisesti kasvuohjelmien päättyminen leikkaa pk-yritysten palveluita
- Lähivuosien kasvulle ennakoidaan jatkoa, ja lisäpanostusta kansainvälistymiseen tarvitaan juuri nyt
- Business Finland -uudistuksen tarvitsemat kertaluontoiset muutoskustannukset joudutaan kattamaan Finpron ja Tekesin toimintamenoista, mikä leikkaa yrityksille tarkoitettuja palveluita
- Ulkomaanverkoston resurssien kasvattaminen erityisesti lähimarkkinoilla edellyttää lisäpanostuksia
- Innovaatioseteli, Team Finland Explorer- kansainvälistymisavustus sekä Finnveran lisätyt valtuudet ovat hyviä uudistuksia mutta riittämättömiä korvaamaan aiemmin päätetyt leikkaukset

Kuva 1: Rahoituspalvelut yrityksille eri kasvun ja kansainvälistymisen vaiheissa.

Finpron toiminta jatkuu osana Business Finlandia 1.1.2018 lähtien

Hallituksen strategiakokouksessaan 27.3.2017 tekemän päätöksen mukaisesti TEM on yhdessä Finpron ja Tekesin kanssa valmistellut Finpro Oy:n ja Tekesin toimintojen strategista ja toiminnallista yhdistämistä Business Finland –kokonaisuudeksi. Uuteen BF -kokonaisuuteen on tarkoitus koota keskeiset valtakunnalliset innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja

matkailun edistämisen toiminnot. Business Finlandilla olisi alueverkosto kotimaassa sekä ulkomailla Suomelle tärkeissä viennin, investointien, innovaatiotoiminnan ja matkailun edistämisen kohdemaissa. Toiminnallinen yhdistäminen tukee hallituksen tavoitteita selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityspalvelujärjestelmää, kansainvälistää innovaatiojärjestelmää, kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä, vahvistaa matkailun edistämistoimia sekä tukea maakunnallisia kasvupalveluita vahvalla valtakunnallisella yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevalla toimijalla. Yhdistämisen tavoitteena on myös luoda edellytykset henkilöresurssien kohdentamiselle painotetusti operatiiviseen työhön asiakasrajapintaan sekä ulkomaantoimintoihin ja näin luoda vahvemmat edellytykset palvella laajempaa kansainvälistymällä kasvua hakevien yritysten joukkoa entistä kattavammalla ja saumattomammalla palvelukokonaisuudella.

Business Finland –lain valmistelussa tavoitteena on, että laki tulisi voimaan 1.1.2018. Tämän tavoitteen mukaisesti vuoden 2018 talousarvioesityksessä Tekesin toimintamenot ja Finpron valtionavustus on yhdistetty Business Finland -toimintamenoiksi.

Rakennemuutoksen ja liiketoimintasiirron vuoksi syntyisi alussa eräitä kertaluonteisia kustannuksia, joista suurimpia ovat IT-järjestelmien muutokset (arvio 3,2 milj. euroa) sekä siirtyvän henkilöstön lisäeläkejärjestelyt ja työnantajan sivukulujen nousu sekä vakuutukset (1,7 milj. euroa). Myös brändin ja viestinnän uudistaminen aiheuttaisi kustannuksia. Alustava arvio kaikista siirtymävaiheen kustannuksista on 7,6 miljoonaa euroa (vuosina 2017-2018). Finpron valtionavustusmomentilla (32.50.41), Tekesin toimintamenoissa (32.20.06) ja Business Finlandin toimintamenoissa (2018 lähtien 32.20.06) ei ole osoitettu lisämäärärahaa muutoskustannuksiin. Pidemmällä aikavälillä yhdistämisen odotetaan tehostavan toimintaa siten, että henkilöresursseja saadaan siirrettyä nykyistä enemmän asiakasrajapintaan ja ulkomaan toimintoihin.

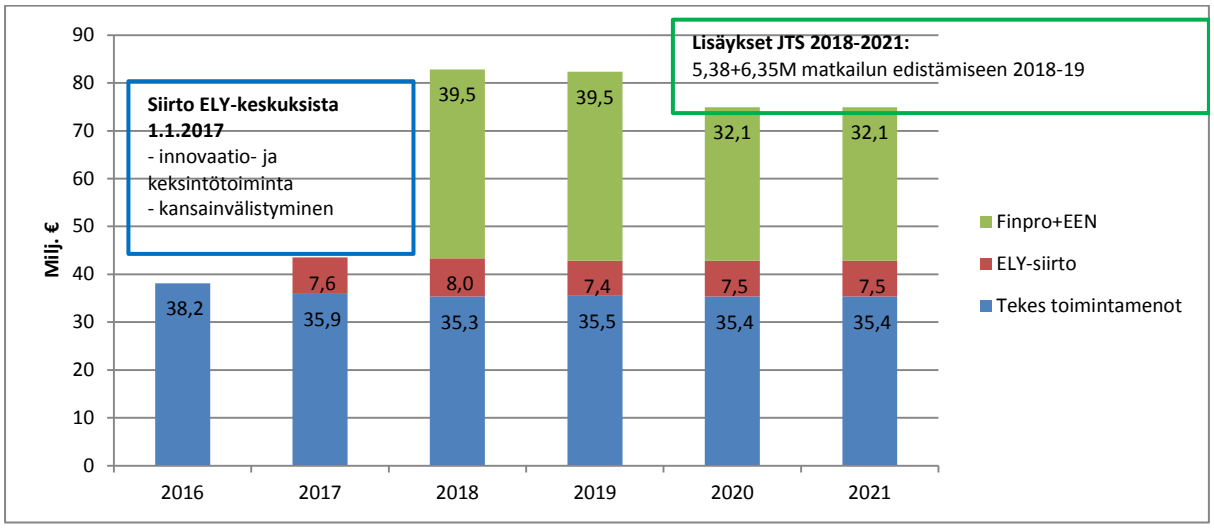
PMI Sipilän hallitusohjelman muutokset Business Finland -toimintamenoihin

- Tekesin toimintamenoihin HO-säästöt portaittain vuosien 2016-2020 aikana 2– 3,3 milj. euroa
- ELY-siirto: Hallituksen linjauksen 5.4.2016 mukaan Tekesille siirrettiin ELY -keskusten tehtävistä innovaatio- ja keksintötoimintaa ja liiketoiminnan kansainvälistymistä koskevat kehittämis- ja koordinaatiotehtävät sekä pieniä energiatukia koskevat tehtävät 1.1.2017 (93 htv, 7,6 milj. €)
- Finpron valtionavustukseen JTS-kaudelle 2018–2020 lisäykset:
    - 5,38 + 6,35 milj. euroa matkailun edistämiseen vuosina 2018–2019
    - 1+1 milj. euroa vientikeskusverkoston vahvistamiseen 2018–2019

Muutokset 2018 talousarvioesityksessä

- Business Finland yhdistyminen: Tekes toimintamenot + Finpron valtionapu + EEN (Enterprise Europe Network koordinoinnin rahoitus 0,5 milj. euroa momentilta 32.01.40)
- JTS-riihen mukaiset lisäykset (matkailu 5,38 milj. euroa + vientikeskusverkosto 1 milj. euroa)

Business Finlandin toimintamenot 2016-2021

Vuosi 2018

Tekesin toimintamenot ja Finpron valtionavustus yhteensä 82,2 M€ →Business Finlandin toimintamenot:

- Innovaatiotoiminnan edistäminen 43,2 M€
- Kansainvälistymispalvelut 19,1 M€
- Ulkomaisten investointien edistäminen 4,4 M€
- Matkailun edistäminen 15,5 M€
- Enterprise Europe Network 0,5 M€

Pk-yritysten kansainvälistymiseen kannustava rahoitus

Hallitus on kehysriihessä osoittanut lisävaltuuksia Tekesin/Business Finlandin tki-avustusvaltuuksiin (32.20.40) yhteensä 70 milj. euroa vuosille 2018 ja 2019. Näistä 30 milj. euroa on tarkoitus kohdentaa kansainvälistymällä kasvua hakeville pk-yrityksille innovaatioseteleinä sekä TF explorer-rahoituksena. Innovaatioseteli –kokeilu on osoittautunut onnistuneeksi. Tänä vuonna seteleitä on myönnetty 1069 kpl ja (6 549 312 €) ja yhteensä viime vuoden lokakuusta 2184 kpl (13 463 866 €). Ministeri Rehnin asettaman Team Finland –työryhmän suositusten mukaisesti Tekes on yhdessä Finpron kanssa valmistellut uuden Team Finland Explorer –rahoitusinstrumentin kansainvälistymisen tueksi. Uusi rahoitusinstrumentti otettiin käyttöön keväällä 2017. Team Finland Explorer -rahoituksella yritys voi selvittää markkinatarpeita ja lisätä asiakasosaamistaan kohdemarkkinalla sekä hankkia itselleen sopivaa ja osaavaa ulkopuolista osaamista kohdemarkkinalta.

Finpron rahoitus vuosina 2012-2017

Finpro ry:hyn liitettiin Matkailun edistämiskeskus ja Invest in Finland vuonna 2014; Finpro ry muutettiin Finpro Oy:ksi vuoden 2016 alusta.

Vuoteen 2014 saakka avustuksia käsitellään erillisinä (Finpro / MEK / Invest in Finland), toimintojen yhdistämisen jälkeen Finprolle myönnetty rahoitus sisältää Visit Finlandin ja Invest in Finlandin osuudet.

	Finpro ry /OY	Matkailun edistämiskeskus	Invest in Finland	Finpro lisäosuus	**Yhteensä**
2012	20 910 000	10 361 000	3 375 000		**34 646 000**
2013	18 980 000	11 091 000	4 830 000		**34 901 000**
2014	18 120 000	10 037 000	4 315 000	1 425 000	**33 897 000**
2015	33 863 000	-	-	1 425 000	**35 288 000**
2016	36 065 000	-	-		**36 065 000**
2017	34 130 000	-	-		**34 130 000**

Lisäksi Finprolle myönnetty:

Finpron muutoksesta aiheutuneisiin kertakustannuksiin **1.10.2014 – 31.9.2015** 2 125 000 €
Delegaatiomatkoihin ja Taiwanin toimiston lisäkustannuksiin **1.6.2014 – 31.12.2015** 200 000 €

Kasvuohjelmarahoitus

Kasvuohjelmat päätettiin käynnistää keväällä 2014 kehysriihessä. Päätös perustui tarpeelle vastata teollisen rakennemuutoksen uudistumishaasteeseen investoimalla yritysten kasvuun, kansainvälistymiseen ja uudistuvaan liiketoimintaan.

Vuonna 2014-2015 Finprossa käynnistettiin Team Finland –kasvuohjelmia, joille myönnettiin kullekin erillisrahoitusta. Kasvuohjelmien tarkoituksena on tukea erityisesti pk-yritysten kansainvälistymistä, edistää kytkeytymistä globaaleihin arvoverkostoihin ja lisätä vientiä. Kasvuohjelmatoiminnalla pyritään yritysten viennin kasvuun saman alan yrityksiä ryhmäksi kokoamalla ja yhteisellä tarjoomalla. Näin on mahdollista saada aikaan suurempaa vaikuttavuutta kohdemarkkinoilla. Kasvuohjelmien painotus on erityisesti tunnistetuissa kasvualoissa kuten clean tech, bio- ja luonnonvaratalous, arktinen liiketoiminta sekä digitalisaatio. Erityisesti rahoitusta kohdennettiin elintarvikevientiin, ICT-sektorin uuden yritystoiminnan kansainvälistymisen vauhdittamiseen sekä yritysten tukemiseen tilanteessa, jossa Venäjän vientimarkkinoille haettiin korvaavia markkina-alueita. Vuoden 2015 hallitusohjelmassa temaattiset painopisteet jaettiin ns. BCDH –sektoreihin (biotalous, cleantech, digi ja health). Kasvuohjelmia on pyritty kytkemään näihin teemoihin.

Kasvuohjelmatoimintaan on käytettävissä valtionavustusta vuosille 2014-2018 yhteensä 74,1 miljoonaa euroa. Näistä 9 miljoonaa on varattu yritysten kansainvälistymistä tukeviin messuavustuksiin vuosina 2016-2018 (3 miljoonaa euroa /vuosi). Avustus per vuosi on jaoteltu seuraavasti:

	2014	2015	2016		2017	
TA+LTA	35 300 000	13 800 000	5 500 000	+3 000 000	5 500 000	+3 000 000

Vuoden 2018 arvio kasvuohjelmarahoitukselle on 5 000 000€ sekä 5 000 000€ vuodelle 2019.

Vuonna 2014 käynnistettyjen kasvuohjelmien rahoitus jakautui seuraavasti:

	Kolmivuotiset kasvuohjelmat	TF –investointien tukeminen	ICT-sektorin tukeminen	Elintarvike-vientiohjelma	Team Finland kansainvälistyminen
2014 IILTA	25 000 000	4 500 000	5 000 000	1 300 000	4 500 000

Finpron hallinnoimat kasvuohjelmat on kytketty osaksi Tekesin ja Finpron (tulevan Business Finlandin) yhteistä ohjelmatoimintaa eri pääteemojen alla.

Finpron lisäksi on myös muita tahoja, jotka operoivat kasvuohjelmia, esimerkiksi Geologian tutkimuskeskus operoi Mining Finland –kasvuohjelmaa ja Opetushallitus koulutusviennin kasvuohjelmaa.

Esimerkki kasvuohjelmatoiminnasta: elintarvikeviennin ohjelma Food from Finland

Elintarvikeviennin kasvuohjelma oli yksi suurimmista yksittäisistä rahoituksensaajista. Food from Finland –kasvuohjelma perustettiin erityisesti silmällä pitäen Venäjän markkinoiden tilanteesta syntyneeseen haasteeseen, ja herättämään elintarvikealalla ainutlaatuisen kiinnostuksen tarjoamalla yhden tuotteen sijasta kokonaisvaltaisia tarjoamia.

Food from Finland on ollut toiminnassa kolme vuotta. Päällimmäisenä saavutuksena elintarvikeala on toipunut Venäjän markkinoiden menetyksestä hyvin ja lähtenyt aktiiviseen kasvuun. Vuosittainen vaje Venäjän viennissä (300 M€) kurotaan kiinni kuluvan vuoden aikana. Ohjelmassa on tehty yli 100 vienninedistämistoimenpidettä 130 suomalaisen elintarvikeyrityksen kanssa fokusmarkkinoilla, ja toimenpiteiden tukemana elintarvikevienti on kasvanut yli 300 miljoonaa euroa viimeisen kolmen vuoden aikana. Elintarvikeviennin kasvu on tänä vuonna 14 %, viennin ennuste vuoden 2017 loppuun mennessä on 1,7 miljardia euroa. Ohjelman jäsenyritysten vienti on kasvanut 20–80 % ja noin 70–80 yritystä on tehnyt uusia sopimuksia. Kaikki ohjelmalle asetetut tavoitteet täyttyivät tai ylittyivät vuonna 2016.

Suurimpia menestystarinoita ovat mm. Keskon Kiinaan perustaman verkkokaupan syntyminen (Kesko-Alibaba –yhteistyö, Tekes –rahoitus), verkkokaupan laajentaminen yhdessä JD.Comin kanssa Kiinassa, sekä avaukset uusien logististen toimintamallien synnyttämisessä (DHL-yhteistyö). Uusia sopimuksia tehdään koko ajan, mm. Saksaan lanseerattu CITTI –ketjuun 100 tuotetta kevään 2017 aikana (mukana 20 yritystä). Vuoden 2017 aikana ohjelma on osallistunut kaikkiin merkittäviin elintarvikealan kansainvälisiin tapahtumiin Euroopassa ja Aasiassa, ja toteuttanut 5 ministeri- tai kansliapäällikkötason delegaatiomatkaa.

Kiinnostus suomalaisiin elintarvikkeisiin on ulkomailla erittäin korkea; maailmalla vallitsevat trendit suosivat suomalaisia tuotteita. Erityisesti alkoholiviennissä on merkittävää potentiaalia. Suurin osa pk-yrityksistä ei pysty yksin laajentamaan vientiä, ja Food from Finland –ohjelmasta on muodostunut keskeinen ja tehokas työkalu Suomen elintarvikeviennin kasvattamiseen, mikä tällä hetkellä on kasvanut 14 % vuosivauhtia.

Erillisrahoitus

TEM myöntää erillisrahoitusta tahoille, jotka ovat joko osa Team Finland –verkostoa tai tekevät omalla alallaan merkittävää vienninedistämistyötä tai edistävät muuten yritysten kansainvälistymisvalmiuksia. Team Finland –verkostoon kuuluvat Suomalais-Venäläinen kauppakamari sekä Suomalais-ruotsalainen kauppakamari.

Suomalais-Venäläinen kauppakamari sai erillisavustusta vuoteen 2015 saakka, vuodesta 2016 eteenpäin SVKK:lle siirrettiin Finpron Venäjän –toiminnot, jolloin rahoitusta lisättiin. Vuonna 2016 avustus oli 870K€. Suomalais-ruotsalainen kauppakamari ja rannikkoseudun vienninedistäjäorganisaatio Viexpo toimivat tiiviissä yhteistyössä. Näille tahoille myönnettävät avustukset ovat 300-400K€ viime vuosien aikana.

Suomalais-saksalaisen kauppakamarin ulkomaanverkosto liitettiin Team Finlandin yhteistyökumppaniksi vuonna 2017, ja sille myönnettiin hankerahoitusta 100K€. Rahoitusta jatketaan todennäköisesti vuonna 2018 samalla summalla.

Muita avustuksia ovat olleet mm. Music Finlandille, Audiovisual Finlandille myönnetyt avustukset sekä eduskunnan ”joululahjarahoina” myönnetyt erillisavustukset. Kokonaisuudessa erillisavustuksiin varattu summa on vuoden 2018 talousarvioesityksessä yhteensä **2,9 miljoonaa euroa**.

Finnveran toimintamenot

Finnveran rahoitus pyrkii vaikuttamaan suoraan yritysten kilpailukykyyn. Finnveran asiakkaat ovat pääasiassa kasvavia pk- ja midcap –yrityksiä sekä suuryrityksiä, joilla on edellytyksiä menestyä sekä kansallisilla että kansainvälisillä markkinoilla. Finnvera tarjoaa asiakkailleen lainoja, takauksia sekä vienninrahoituspalveluita. Vuonna 2016 Finnvera myönsi lainoja, takauksia sekä vientitakauksia ja vientitakuita yhteensä 1,0 miljardilla eurolla. Liiketoiminta-alueittain jakauma oli seuraava:

	Paikalliset pienyritykset	Kotimarkkinayritykset	**Kasvavat ja kansainvälistyvät yritykset**
MRD €	0,1	0,5	**0,4**

Vuonna 2016 suuryrityksille tarjottujen vientitakuiden ja erityistakuiden määrä oli 4,2 miljardia euroa.

Tarjottu rahoitus (mrd. €)	1-9/2017	2016	2015	2014	2013
Pk- ja midcap-yritykset*	0,7	1,0	1,1	1,0	0,8
Suuryritykset**	6,5	4,2	6,6	5,0	3,3

* sisältää lainat, takaukset, vientitakaukset ja pk-vientitakuut
** sisältää vientitakuut ja erityistakaukset

Vastuukanta (mrd. €)	30.9.2017	2016	2015	2014	2013
Pk- ja midcap-yritykset*	2,6	2,6	2,7	2,8	3,0
Suuryritykset**	21,5	18,1	17,0	12,2	10,7
Yhteensä	24,1	20,7	19,7	15,0	13,6

* sisältää lainat, takaukset, vientitakaukset ja pk-vientitakuut
** sisältää vientitakuut ja erityistakaukset

Kuvat 3 & 4 : Vientitakuiden ja erityistakausten määrä vuosina 2013- 9/2017 sekä Finnveran vastuut

Finnveran toiminnalle on asetettu itsekannattavuustavoite, jonka mukaan Finnveran tulee pitkällä aikavälillä kattaa omat toimintakustannuksensa sekä vastuullaan olevat luotto- ja takaustappiot liiketoiminnastaan saatavilla tuloilla. Hallittu riskinotto on osa Finnveran toimintaa. Finnvera pystyy ottamaan yksityisiä rahoituslaitoksia enemmän luottoriskejä. Valtio korvaa Finnveralle noin puolet pk-rahoituksessa syntyneistä lopullisista luottotappioista. Finnvera jakaa luottoriskiä muiden rahoittajien kanssa. Lainoja ja vakuuksia myönnetään lähes aina ilman turvaavia vakuutuksia, ja rahoitus perustuu riskien ja yrityksen menestysmahdollisuuksien arviointiin sekä rahoituksella saavutettavaan vaikuttavuuteen. Finnveran tarjoama rahoitus hinnoitellaan rahoituksen saajan liiketoimintariskien ja käytettävissä olevien vakuuksien arvioinnin perusteella. Viime vuosina Finnvera on lisännyt riskinottoaan sekä yritysten kotimaan toimintojen että vientikaupan rahoituksessa. Finnveran toteutuneet luottotappiot ovat olleet vuosittain noin 2,0–3,5 prosenttia vastuukannasta.

Team Finland –koordinaattorit

Ministeri Rehnin nimittämä Team Finland –työryhmä esitti useita Team Finland -verkoston toimintatapoihin ja asiakaspalvelun laatuun kohdistuvia suosituksia. Yhtenä toimenpiteenä määriteltiin Team Finland -koordinaattorin nimeäminen jokaiseen maakuntaan kokoamaan yhteen alueen kansainvälistymispalvelut ja toimijat. Rekrytoinneista on saatu lokakuussa 2017 päätökseen 16/18, ja nimetyt koordinaattorit ovat aloittaneet tehtävissään. Team Finland –koordinaattorien tehtävät on rakennettu yhteistyössä kumppanien ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Sisällöt vaihtelevat maakuntien tarpeiden mukaisesti. Myös yhdyspintaa valtakunnalliseen Team Finland –toimintaan ja palveluihin on rakennettu verkoston yhteistyönä.

Koordinaattorien tehtävät maakunnissa liittyvät paikallisten yritysten kansainvälistymisvalmiuksien parantamiseen neuvonnan ja rahoituksen kautta, ja lisäksi he ovat alueensa yhteyshenkilöitä Team Finland –verkostossa ja toimivat linkkinä verkoston ja muiden sidosryhmien välillä.

Yritysten kehittämispalvelut

Yritysten kehittämispalvelut ovat ELY-keskusten tarjoamia analyysi-, konsultointi- ja koulutuspalveluja, joiden avulla tuetaan pk-yritysten kasvua, uudistumista, kansainvälistymistä ja työllisyyttä. Vaikka yritysten kehittämispalveluiden toimenpiteet eivät kohdistu yksinomaan kansainvälistymiseen, ne parantavat pitkällä aikavälillä yritysten toiminnan kehittymistä ja siten myös kansainvälistymisen edellytyksiä.

Yritysten kehittämispalveluja myönnettiin vuonna 2016 yhteensä *8* miljoonaa euroa (2620 päätöstä).

Yritysten kehittämispalveluita myönnettiin seuraavasti:

	Euroa	Kpl
Analyysi	517440	485
Konsultointi	5135400	1463
Koulutus	2418920	672

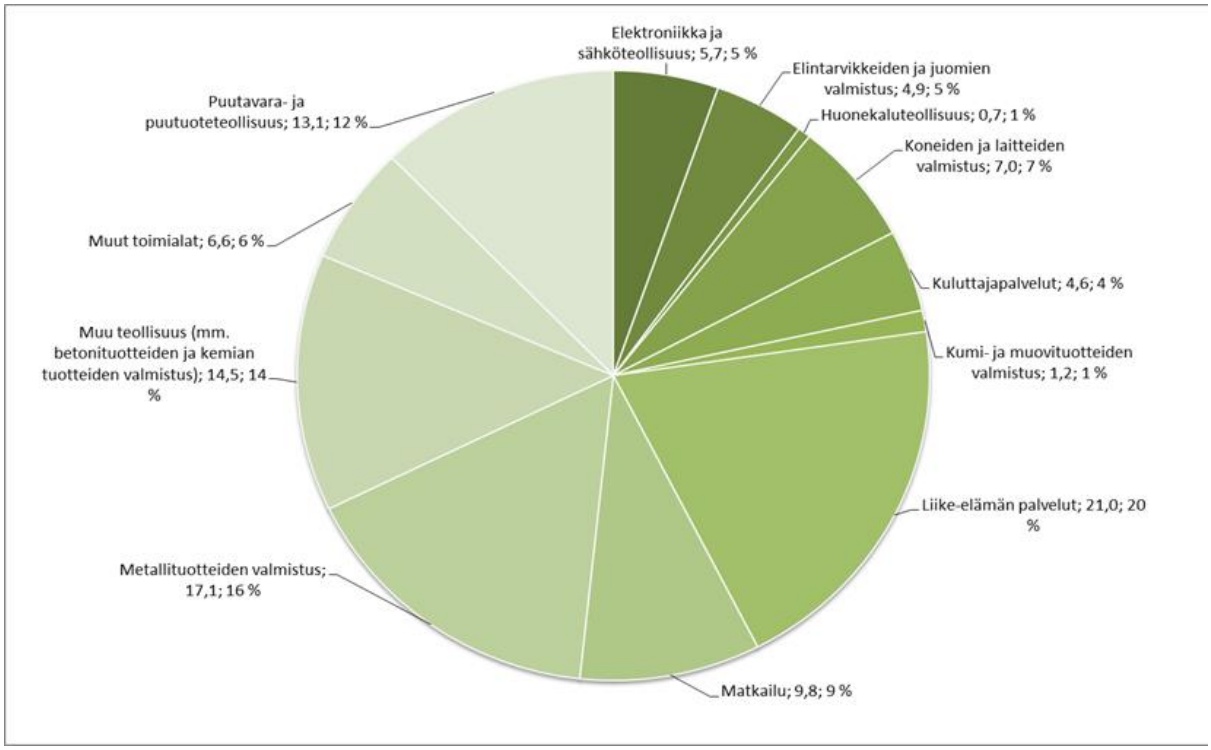
Yritysten kehittämisavustus

ELY-keskusten myöntämällä lain (9/2014) mukaisella yrityksen kehittämisavustuksella tuetaan pk-yritysten, erityisesti pienten yritysten, kokonaisvaltaista kehittymistä. Avustuksia myönnetään pk-yritysten kasvua, kansainvälistymistä ja uudistumista edistäviin hankkeisiin. Avustuksella voidaan tukea mm. tuotteiden, palvelujen, tuotantomenetelmien ja tuotannon sekä liiketoiminta- ja markkinointiosaamisen kehittämistä.

Pk-yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi yrityksen kehittämisavustuksella tuetaan erityisesti pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksien kehittämistä mutta myös kansainvälistymiseen liittyviä hankkeita.

Yrityksen kehittämisavustuksiin on käytettävissä EU:n rakennerahasto-ohjelman (2014-2020) mukaista rahoitusta vuosittain noin 100 milj. euroa, josta pääosa eli lähes 80 % kohdentuu Itä- ja Pohjois-Suomeen. Kehittämisavustuksiin on ollut vuoteen 2016 saakka käytettävissä myös kansallista rahoitusta momentilla 32.50.42 (32.30.45), jota on suunnattu lähinnä Etelä- ja Länsi-Suomen alueen pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksia parantaviin hankkeisiin.

Kehittämisavustusta myönnettiin vuonna 2016 yhteensä 106,2 miljoonaa euroa (1058 kpl). Valtaosa avustuksesta (60 %) kohdentui suoraan kasvun ja kansainvälistymisen tukemiseen, seuraavaksi suurin osuus (16 %) käytettiin uuden liiketoiminnan luomiseen. Loput jakautuivat tuottavuuden lisäämiseen, energia- ja materiaalitehokkuuteen, innovaatiotoiminnan edistämiseen sekä osaamisen vahvistamiseen.

Kuva 5: Myönnetyt kehittämisavustukset toimialoittain.

Kehittämisavustuksia myönnettiin eniten mikroyrityksille (kappalemääristä 50%), pienyrityksille myönnettiin kappalemääräisesti 38% ja keskisuurille kappalemääräisesti 12%. Suuryritykset eivät voi hakea yritysten kehittämisavustusta.

Vuonna 2016 myönnettyjen kehittämisavustusten arvioituja vaikutuksia voidaan tarkastella seuraavasta taulukosta:

Rakennerahasto - ELY -keskukset	Myönnetty		Uudet työpaikat	Uudet yritykset	Liikevaihdon lisäys	Liikevaihtoa lisäävien hankkeiden määrä	Liikevaihdon lisäys per myönnetty euro	Viennin kasvu	Viennin kasvua lisäävien hankkeiden määrä	Viennin kasvu per myönnetty euro	Hankkeessa syntyvien patenttien määrä	Hankkeessa syntyvien muiden aineettomien oikeuksien määrä
	kpl	euro	kpl	kpl	euro		euro	euro		euro	kpl	kpl
Etelä-Savo	189	32 855 150	1 039	32	304 354 937	181	9	155 867 063	135	5	92	170
Häme	203	8 373 022	1 137	33	303 280 499	202	36	217 803 543	179	26	89	279
Keski-Suomi	387	27 714 143	2 274	70	684 755 758	380	25	483 049 090	317	17	179	718
Pohjois-Pohjanmaa	279	37 239 112	1 238	33	360 574 977	274	10	226 364 368	226	6	328	578
Yhteensä	**1 058**	**106 181 427**	**5 688**	**168**	**1 652 966 171**	**1 037**	**16**	**1 083 084 064**	**857**	**10**	**688**	**1 745**

Kuva 6: Vuonna 2016 myönnettyjen kehittämisavustusten vaikutusarviointi

Pk-yritysten vienninedellytysten edistämisen kipupisteet ja kehittämishaasteet

Yritysten kehittämisen haasteita tarkasteltiin esimerkiksi syksyllä 2017 tehdyn pk-yritysbarometrin avulla. Barometrin perusteella tunnistettiin seuraavia viennin kasvattamisen haasteita:

- Ulkopuolisista kehittämisen esteistä pk-yritykset kokivat pahimmiksi kilpailutilanteen ja kustannustekijät, kun vielä viime vuonna yleinen taloustilanne koettiin vaikeaksi. Resurssitekijöistä selvästi merkittävin oli ammattitaitoisen työvoiman saatavuus, mutta myös sääntely haittasi yrityksen kehittämistä.
- Kilpailutilanne huoletti selvästi muita pk-yrityksiä harvemmin voimakkaasti kasvuhakuisia ja kansainvälisiä yrityksiä. Kustannustaso haittasi yleisimmin kansainvälisiä pk-yrityksiä kun sääntely rassasi tasaisesti kaikkia yritysryhmiä. Työvoiman saatavuus haittasi eritoten voimakkaasti kasvuhakuisia yrityksiä, mutta selvästi harvemmin kansainvälisiä pk-yrityksiä.
- Rahoituksen saatavuus on keskeinen kansainvälistymisen mahdollistava tekijä. Etenkin voimakkaasti kasvuhakuiset ja kansainväliset yritykset kokivat rahoituksen selvästi useammin ongelmaksi kuin muut pk-yritykset. Se oli merkittävin toiminnan kehittämisen este voimakkaasti kasvuhakuisilla yrityksillä.
- Yritysten sisäisistä tekijöistä selvästi eniten kehittämistarpeita on myynti- ja markkinointiosaamisessa; kansainvälisissä pk-yrityksissä vielä keskivertoa yleisemmin. Kansainvälisissä pk-yrityksissä on luonnollisesti suuret tarpeet kehittää vientiin ja kansainvälistymiseen liittyvää toimintaa.
- Kv-osaajien puute: Kansainvälistä rekrytointia voisi edistää tietopaketti liittyen kansainväliseen rekrytointiin sekä Suomessa asuvien kansainvälisten osaajien tavoittaminen ala- ja kohdemarkkinakohtaisesti.
- Henkilöstöä ei aiota lisätä pk-yrityksissä samaa tahtia kuin liikevaihto kasvaa.

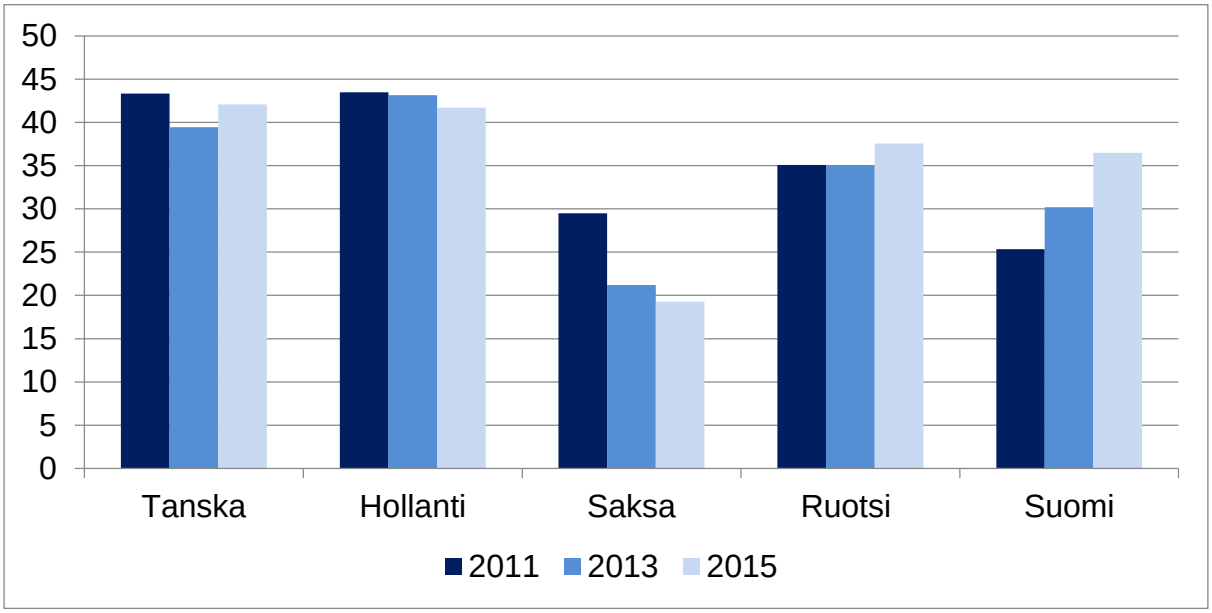
Pk-yritysten vähäinen kansainvälistyminen keskimäärin: kaikista pk-yrityksistä vain alle 10 prosenttia ilmoitti toimivansa kansainvälisillä markkinoilla. Pk-yritysten osuus viennistä on Suomessa pienempi kuin Tanskassa, Hollannissa tai Ruotsissa, mutta kasvanut Suomessa ripeästi viime vuosina

Julkisten kansainvälistymispalvelujen rajallinen tunnettavuus ja käyttöaste pk-yrityksissä keskimäärin:

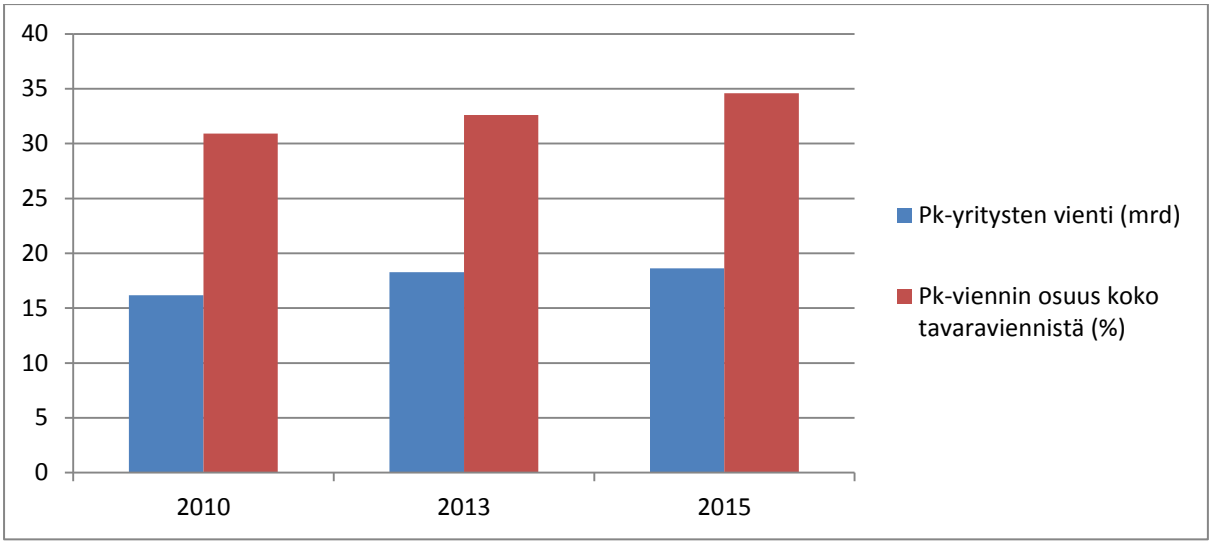
- 10 prosenttia kaikista pk-yrityksistä aikoi käyttää julkisia kansainvälistymispalveluja seuraavan vuoden aikana. Kaikista pk-yrityksistä noin 90 prosenttia ei ollut käyttänyt kansainvälistymispalveluja.
- Yleisimmin noin 60 prosentilla palvelujen käyttöä suunnittelevista yrityksistä tarvetta oli liiketoimintakontakteihin kohdemarkkinoilla. Myös rahoituksen, tuotteiden ja palvelujen kehitykseen tarvittiin usein palveluja, etenkin voimakkaasti kasvuhakuissa yrityksissä.
- Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten, vahvasti kansainvälisille markkinoille suuntautuneiden sekä liiketoiminnaltaan digitaalisiin työkaluihin painottuvien yritysten kansainvälistymispalvelujen käyttö on moninkertainen
- Laajempaa kansainvälistymispalvelujen tarjontaa toivoi tyypillisesti noin joka kolmas kansainvälinen pk-yritys.

Pk-yritysten viennin kehitys ja vienti kansainvälisesti tarkastellen (mm. pk-yritysten osuus viennistä)

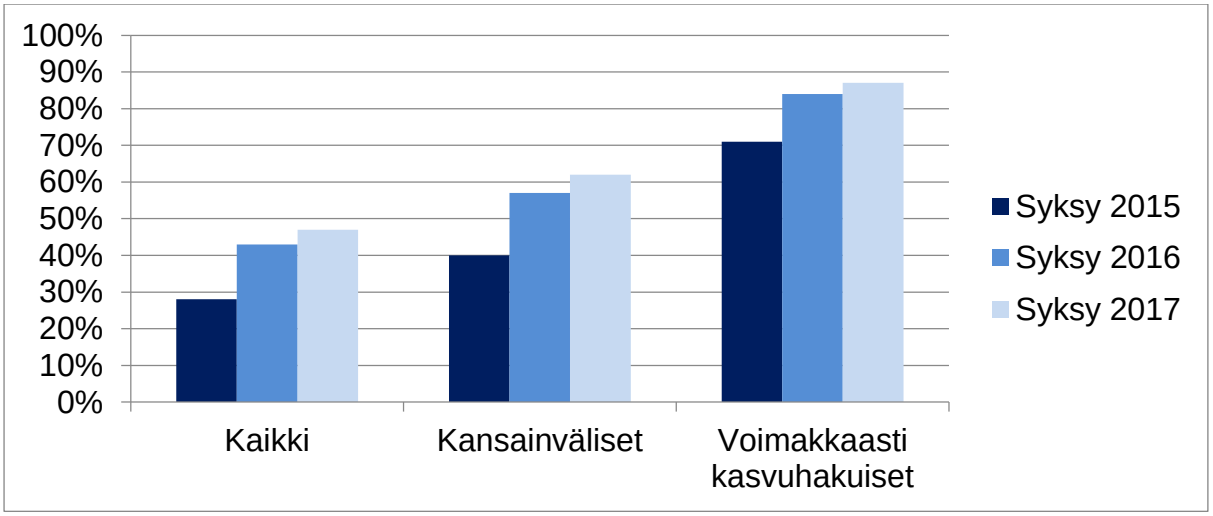
Pk-yritysten osuus viennistä on Suomessa pienempi kuin Tanskassa, Hollannissa tai Ruotsissa, mutta kasvanut Suomessa viime vuosina. Yritysten kansainvälistyminen ja kasvuhakuisuus ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa. Kansainvälisistä pk-yrityksistä lähes neljännes ilmoitti olevansa voimakkaasti kasvuhakuinen Pk-barometrin (2/2017) kyselyssä.

Pk-yritysten vienti (mrd) ja osuus koko tavaraviennistä (%) (pk-luokitus liikevaihdon mukaan)

Suhdannenäkymät ovat edelleen kohenemassa vuodentakaisesta. Viennin kasvuodotukset ovat tasaantuneet.

Pk-barometri S2017. ”Suhdannenäkymät kohenevat oman yrityksenne kannalta lähimmän vuoden aikana”.